

BİR AVUÇ METAFOR

Özet

Geçmişin cazibesi ve içinde bulunduğu zamanın gerçekliği arasında gelgitler yaşayan Feridun, hücrelerinde geçirdiği iki yılın sonlarına doğru bozulduğunu düşündüğü psikolojisini düzeltmeye çalışırken çareyi çevresiyle alay etmekte bulur. Bu şekilde rahatlamaya ve kötü duygularından arınmaya çalışması başlarda işe yaramıştır ancak ilerleyen zamanlarda, bulduğu yöntem olan bağımlılığının da sürekli artması kendi kendine yetememesine neden olur. Durumunu anlamaya başladığında geleceğe dair tüm fikir ve hayallerine zıt düşmesine rağmen dönüşü olmayan çözümlere başvuracaktır.

KİŞİLER

Feridun	Mahkûm	(32 yaşındadır)
Haldun	Gardiyan	(58 yaşındadır)
Metin	Mahkûm	(36 yaşındadır)
Kâmil	Mahkûm	(63 yaşındadır)
Sami Bey	Hapishane Müdürü	(52 yaşındadır)
İlker	Gardiyan	(28 yaşındadır)

YER: Bir Hapishane

ZAMAN: Aralık 1999

Birinci Perde

Birinci Sahne

Sahne: (Yan yana konumlandırılmış yaklaşık 9 metrekarelik hücreler biçiminde 3 hücreden oluşur. Hücrelerde yatak, klozet, aynalı bir lâvabo, çalışma masası ve üçlü raf mahkûmların isteğine göre düzenlendiği izleniminin verilmesi amacıyla rastgele konumlandırılır. Sol hücrede Kâmil, ortada Feridun, sağda ise Metin bulunur. Seyirciye göre karşı tarafta bulunan kısımda hücrenin kapısı ve kapının orta kısmında da nesne alışverişi (tabldot vb.) yapmaya yarayan bir pencere bulunur. Feridun ve Metin'in konuşmak için duvarda açtıkları küçük bir bölüm bulunmaktadır. Gardiyanın yüzü son sahne haricinde oyunun gidişatına uymak zorunda olduğundan dolayı asla görülmemektedir.)

(Sabah vakti, birçok mahkûmun uyuduğu bir anda Feridun ileriki bir zamanda yapmayı düşündüğü sunumu elindeki metni okuyarak prova eder. Bunu yaparken bir siyasetçi edası ve nidâsı kullanır. Ses tonu tıpkı bir topluluğa sesleniyormuş gibi açık tını ile coşkulu biçimdedir. Konuşmasına başlamadan önce boğazını temizler, elbisesini düzeltmenin o an karizmatik olması gerektiğini düşünerek hayalî bir kravat düzeltme uygulaması yapar. Kürsüyü düzenleyip mikrofonu ayarladıktan sonra konuşmasına geçer.)

FERİDUN: Sayın Vali, Sayın Belediye Başkanı, onların yokluğunda kalbimizdeki yerlerini her daim dolduran bendeniz dernek başkanınız, saygıdeğer üyelerimiz ve misafirlerimiz; *(Kısa bir duraklamanın, izleyicinin dikkatini toplayıcı bir davranış biçiminde muhakkak yapılması gerektiğini zihninde canlandırır ve öyle de yapar.)*

Öncelikle davetimize katılma nezaketi gösterdiğiniz için Aşağı Cambaz Koşuşu İntiharı Düşünenler Yardımlaşma Dayanışma ve Kültür Derneği yönetimi adına hepinizi selâmlıyorum. *(Konuşmanın henüz başında oluşu onda seyirci dikkatini toplama fikrinin gerekliliğini devam ettirmektedir. Tekrar kısa bir ara verir. Bu arada selamlamasına bir gülümseme de*

eklemektedir.)

Bugün derneğimizin ikinci kuruluş yıldönümünü kutlamak için buradayız. Ben başkanlık görevimi, derneğimizin başlangıcından beri aslî, kurucu, haczedilemez, devredilemez şekilde sürdürmekteyim. Bu süre zarfında bana verdiğiniz olağanüstü destek ve güven için sizlere tekrar çok teşekkür ediyorum.

(Bu sırada Haldun kapıda belirir ancak geldiğini Feridun'a hissettirmez.)

Değerli misafirler, asıl konumuza geçmeden önce merhum başkan yardımcımız Korcan Abimizin bir sözünü sizlerle paylaşmak istiyorum.

HALDUN: *(Sürekli aynı şeylerle karşılaşmanın verdiği bıkkınlığı ama buna rağmen de alay etmek fikrinin cazip oluşunu simgeleyen bir duyguyla biraz yüksek bir ses tonu kullanarak seslenir.)* Yine evrenle mi diyalog kuruyorsun?

FERİDUN: *(Sesin Haldun'dan geldiğini bildiği ve bu sesteki alayı fark ettiği halde Haldun'u fazlaca konuşurmak ve tuhaf görünebilmek için şaşkın bir şekilde karşılık verir.)* Yok, Korcan Abi böyle bir şey dememişti.

HALDUN: Yahü, şurada onlarca insan görüyorum akşama kadar. Kafasını duvara saatin tik takı gibi vuranı mı görmedim, bardakla konuşan mı ararsın, ne ararsın? Eve giderken her birinin söylediği kelime kelime kafamda yankılanırken senin söylediklerin aksine ana haber etkisi yaratıyor. *(Bu kısma kadar sitemkâr bu kısımdan sonra şefkat dolu bir duygu yansıtarak konuşmasına devam eder.)* Geçen gün bir kayıt yaptım. Eve gidince de yemekten sonra evdekilere de dinlettim. İşin garip tarafı bizim küçük torun çok beğendi anlattıklarını. Zaten burayı hep merak eder, senin anlattıklarından sonra da tüm geçmişini, şecereni de bana anlattırdı. Bak ne diyeceğim, bir gün bir selâm mesajı kaydetsek mi senin ağzından? Ne dersin?

FERİDUN: *(Çocuğundan bahsediyormuş gibi)* Bizim küçük de izlerdi haberleri. *(Bu kısmı ise daha yaramaz ve alaysı bir ses tonu ile devam ettirerek)* Ben spikeri izlerdim gerçi. *(Sanki üzülüyormuş gibi başladığı son kısımda esasen dalga geçtiğini Haldun'a hissettirircesine)* Bizimki de izledi, izledi ve izledi. İzlerken senin metafor anlayışını da anlamaya çalıştı ve sonrasında çok sevdi Haldun Abi. Hatta o kadar sevdi ki kuş olup uçuverdi buralardan. Çok neşeli,

çok güler yüzlüydü.

HALDUN: *(Feridun'un dalga geçişine rağmen üzgün ses tonuyla karşılık vererek)* Başın sağ olsun, çok erken gitmiş desene, Hay Allah!

FERİDUN: *(Bu aşamadan sonra Haldun'un üzgün tavrına karşılık o da üzgün bir tavır takınarak)* Evet benim için çok erkendi.

HALDUN: Kaç yaşındaydı demiştin?

FERİDUN: *(Bir çocuktan bahsetmediği halde üzgün ses tonunu devam ettirerek)* Henüz otuz sekizindeydi be Abi. Düşünebiliyor musun?

HALDUN: *(İlk cümlede şaşkın, ikinci cümlede bilinmeyi kavramış ve son cümlede ise kendine ve Feridun'a kızgın bir tavırla)* Sen zaten otuz ya var ya yoksun o nasıl çocuk öyle? Hem sen evli bile değildin. Allah'ım ben neden tekrar dinlemeye başladım ki bu adamı?

FERİDUN: *(Haldun'un daha fazla sinirlenmesini önlemeye çalışarak)* Çocuk değil abi ya! Derneğimizin başkan yardımcısı.

HALDUN: Ne derneği?

FERİDUN: *(Dernek isminin bu kadar uzun oluşunun farkında olmayıp cümleyi yayarak)* Aşağı Cambaz Koğuşu İntiharı Düşünenler Yardımlaşma, Dayanışma ve Kültür Derneği. *(Kendi gururunu kendisi okşayarak)* Arkadaşlarla kurduk. Ben başkanıyım hem de.

HALDUN: *(Az önce Feridun'un yaratmaya çalıştığı gurur tablosunu bozarcasına ve hiddetle)* İntihar etmeyi mi düşünüyorsun?

FERİDUN: *(Gayet sıradan bir şey söylüyormuşçasına)* Evet, yakın zamanda değil belki ama düşünüyorum. *(Görev bilinci takınarak)* Hatta şu an etmiyor oluşumun sebebi dernek faaliyetlerini bir başkasına bırakmaktaki çekincelerim. Bilirsin bu işler öyle her önüne gelene verilmez.

HALDUN: *(Ciddiyetini bozmadan, anlayış gösterdiğini hissettirerek)* Bilirim, bilmem mi?

FERİDUN: Bak ne diyeceğim, seni de bizim derneğe üye yapalım. İlk etapta intihar etmeyi düşünmeyebilirsin bu önemli değil. Zaten ben de böyle başlamıştım. Bir hocam kervanın yolda düzülüşünden bahsetmişti. Yani, bir işe koyulduğunda başlarda yaşadığın eksiklik süreç içerisinde

giderilebiliyormuş. Ama konumuz bu değil. Ne diyordum? Amaç benden sonra derneğin başına yabancı biri geçmesin. *(Son kısımda fedakâr ve annesini/babasını ikna etmeye çalışan bir çocuk edasıyla)* Kendim için değil, gerçekten arkadaşlar için istiyorum.

HALDUN: *(Biraz şaşkınlıkla)* Bir de arkadaşların mı var?

FERİDUN: İşte, geçen gün rahmetli Korcan Abi vardı, başkan yardımcımız. *(İsimleri defalarca saymasına rağmen büyük bir heyecanla)* Yandaki Kâmil Abi, Metin, bahçedeki kahverengi alacalı kedi bir de sen olacaksın.

HALDUN: *(Alay edişini hissettirmeyerek biraz korkuyla)* Maazallah, başkan kedi olursa metafor diye bir şey kalmaz. *(Az önceki korkudan sonra tekrar bilinmeyi anlamaya çalışan bir ses tonuna geçiş yaparak)* Siz intihara ne ad veriyordunuz Feridun?

FERİDUN: *(Seyircinin anlamama ihtimali göz önünde bulundurularak net bir biçimde söylenmelidir. Başka herhangi bir yerde tekrarlanmamaktadır.)* İyi sıhhatte olsunlar.

HALDUN: O niye o?

FERİDUN: *(Kararlı bir ses tonuyla)* Hastaları kabul edemeyiz. Birinci ve öncelikli şartımız beden ve ruhen sağlıklı olmak, ailevî bir problemten arınıklık, herhangi bir malvarlığına sahip olmamak ve bunun gibi şeyler.

HALDUN: Kriterleriniz asıl ihtiyaç sahiplerini, buhran sahiplerinden ayırıyor demek.

FERİDUN: *(Biraz gülümseyerek)* Gayet tabii. Seni de düşünüyorum, tüm şartları taşıyor gibisin.

HALDUN: *(Önemli bir sorunu arz edermiş gibi)* Ama gözlüklüyüm Feridun engel olmasın?

FERİDUN: *(İstisnayı vurgulayan bir biçimde "gözlük" kelimesi üzerinde bir vurgu yapılmalıdır.)* Gözlük bir istisna olabilir. Sonuçta gözlüğün var diye askere almamazlık etmiyorlar.

HALDUN: *(Ciddiyetini devam ettirir.)* Haklısın. *(Bu kısımda Feridun'un kendini konuya fazlaca kaptırışını göz önünde bulundurmayarak)* Peki, yemeğini al hadi.

Soğuyacak.

FERİDUN: (*Hiddetle*) Oldu mu şimdi bu? Böylesine önemli bir konuyu bir "Haklısın." ile geçiştirip dünyevî bir meseleyi de ardından serpiştirdin hemen. Git be! Yine limonu sıkıverdirdin tüm seviyemize, elitliğimize, nüansımıza, metaforumuza!

HALDUN: (*Az önceki kabahatini affettirmeye çalışarak gurur okşayıcı bir teatral hava içerisinde*) Ben, çok uzaklardan, (*abartarak*) öylesine uzak ki Yukarı Cambaz Koğuşu Tabldot Severler Yardımlaşma, Dayanışma ve Kültür Derneğinin başkanı olarak siz değerli Aşağı Cambaz Koğuşu İntiharı Düşünenler Yardımlaşma, Dayanışma ve Kültür Derneğinin kurulduğu günden beri aslı, kurucu, hacedilemez, devredilemez başkanına değerli tabldotlarını ulaştırmak üzere uzun ve çetrefilli bir yoldan geldim. (*Ekleriyle birlikte gönderilmiş bir dilekçenin son kısmını okumayı taklit eder gibi*) İhtiyaç duyacağınız tüm kalsiyum, mineral vitamin ve IQ ektedir. Kolay gelsin.

(*Feridun, uzatılan tabldotu alır ve masanın üzerine koyar.*)

FERİDUN: (*Biraz küskün bir tavır takınarak*) Bir tabldot bırakıp gitmek bir elçi için bu kadar zor ve küstahça olmamalı.

HALDUN: (*İkna edici bir ses tonuyla, tıpkı bir pazarlamacı edası ile cümlelerini duraklar olmadan sıralayarak*) Bu elçi daha önce ziyaretinize gelmiş çömezlerden değil. Prim günü dillere destan. O kadar fazla maaş kuyruğu tecrübesine sahip ki artık tıpkı bir at gibi ayakta dinlendirebiliyor bacaklarını. Hatta caddeye çıkınca gideceği yeri yola hiç bakmadan da bacaklarının sahip olduğu gizil güçler sayesinde kendiliğinden bulabiliyor. Ancak ne yazık ki romatizmadan mı yoksa menüsküs mü bilemem bazen gıcırtiları duyar gibi oluyorum. (*Bu kısımda konuşma yavaşlar ve cümlelerinin hâlâ uzun olduğunu fark ettiği halde kısaltmak için çaba göstermeyerek*) Ya Feridun, sen de benim yaşımdayken böyle uzun cümleler kuracaksın ama vaktin nasıl geçtiğini anlamayıp karşıdakini sıkıtığında konuşmanın bitmesi gerektiğini dolaylı olarak anlayacaksın. Ne dedin o nüans? Meta bilmem ne? (*Şaşkınlıkla*) Burada sana kitap falan da verilmiyor.

Zaten burada ben de dâhil aşçısından müdürüne kadar kitap okuyan insanlar da değiliz. *(Tarif eder bir ses tonuyla)* Bir ara senin gibi ama biraz daha genç bir çocuk vardı. Okurdu ama yazamazdı hiç.

(Ciddiyetle, duraklar koyarak, vurgulu bir biçimde) Peki neden Feridun? Hiç düşündün mü? İnsan neden okur ama yazamaz? Hatta adını bile!

(Onaylanmayı bekleyen bir ses tonuyla) Garip değil mi Allah aşkına?

FERİDUN: *(Umursamaz bir tavırla)* Bilmem. *(Umursamazlığı bırakıp odaklanarak konunun kendisine saçma gelişini hissettirir.)* Ama insan nasıl olur da okur ama yazamaz anlamadım ki? *(Onaylanmayı bekleyen bir ses tonuyla)* Saçma değil mi?

HALDUN: *(Bütün ciddi tavrını bırakarak Feridun'a esasen dalga geçtiğini göstererek)* Metafor eksik metafor. Metafor olmadı mı adını bile unutursun burada Feridun.

FERİDUN: *(Durumun farkına vararak Haldun'u küçümseyici bir tavırla)* Bana bunları kitaplar falan söyletmiyor ki. Hatta şimdiye kadar okuduğum hiçbir kitap da senin gibi "metafor metafor" diye bilmişlik taslamadı. Ama şimdi? *(Mağrur bir ses tonuyla)* Bilmişliği ben taşıyorum. Kim var burada bir senden başka? Her fırsatta dizlerinden yakınan, lâfi da uzatmak konusunda *(fazlaca vurgulayarak)* hiçbir üşengeçlik belirtisine rastlamadığım, emekliliği yanaşmış bir memur. *(Bu kısımda Haldun tam söze girecekken Feridun devam eder.)*

Gelip gidiyorsun sadece. Ha bir de şu tabldot. *(İşaret parmağının tırnağını tabldot üzerine sürerken yüzünü ekşitir.)* Artık kaç defa yıkanıp geri kullanıldıysa üzerindeki çatal kaşık izleri artık geri dönüşüme gitmesi konusunda alarm vermeye başlamış.

HALDUN: *(Feridun'un bu konuşma tarzını kendine yediremeyerek)* Günden güne huyların da değişiyor ha! Daha dün be adam, daha dün sen değil miydin? *(Örneklerini sıralarken daha az saygınlık uyandıracak bir ses tonuyla)* "Akvaryumdaki bir balık en fazla kaç gün aç yaşayabilir Haldun Abi, gözümüzü yumsak karanlığa kaç gün dayanırız Abi, açık alanda üstüne yıldırım düşme ihtimali kaç, bil bakalım Abi?" Maşallah soru demetini bana,

betimlemeleri kendine saklıyorsun Feridun Efendi. Bu arada o tabldot var ya o tabldot! Hem bir balıktan daha fazla aç yaşayabilir, bir insandan daha fazla karanlıkta kalabilir ve hatta bir holding sahibinden çok çok daha fazla talihsizlik yaşayabilir. Anlatabiliyor muyum? *(Bir parça aşağılayıcı bir ses tonuyla başlar ve devamında uzun zamandır süregelen bir problemi anlatıyormuşçasına bilgin bir tavır sergileyerek sorusunu sorar.)* O emektar tabldotun da kayda değer duyguları olduğunu düşünüyorum Feridun. Bence ondan defaatle özür dilemelisin. Çünkü ne sen ne de bir başkası ondan daha eski ve köklü değil. Senin yapamadığın bir şeyi yapıyor o göremiyor musun? *(Kısa süreli bir sessizlik soğuk bir hava oluşturur. Feridun bu sessizlik içerisinde kapıdan biraz uzaklaşacakken Haldun tekrar söze girer.)* Bak, kötü bir şey demek istemedim. Bir abin olarak kırıldım sadece. Tabldottan dolayı değil tabii, benle ilgili olan kısım beni gerçekten derinden sarstı.

FERİDUN: O halde bu değerli tabldottan özür dilemekliğim icap eder. Senin için bu denli önemli olduğunu bilmek de bugün bilgi bankama yeni bir şey kattı diyebilirim. *(Sitemkâr ses tonu iğneleyici bir tavra dönüşerek)* Hatta ve hatta sana karşı daha dikkatli olmam gerektiğini de görüyorum ki *(kafası karışmaya başlamış bir biçimde)* bu arada söylediklerim sana garip geliyor biliyorum. Ama buraya geleli yaklaşık, yani, ne zaman geldiğimi de açıkçası bilmiyorum. Sahi ben ne zamandır böyle konuşuyorum?

HALDUN: Yaklaşık iki yıl.

FERİDUN: *(Coşkulu bir sesle, daha önceki hayatında iş yerinde yaptığı bir konuşmadan kesiti birden canlandırır.)* Hah, işte o yaklaşık iki yılın bu son çeyreğinde yeni müşterilerimiz sizden daha iyi bir performans bekliyor çocuklar. Biliyorum, kafalarınız çok karışık. *(Az önce hayal ettiği işyerinden kopar ve normale döner.)* Hatta benim bile çok karışık Haldun Abi, baksana sürekli soru soruyorum.

HALDUN: Seninki soru değil.

FERİDUN: Nedir ki?

HALDUN: Sorun, büyük bir sorun. Diksiyon açısından büyük bir sorun yaşadığını

düşünüyorum. Bazı harfleri de yutuyorsun Feridun. Bu haldeyken toplumun sıradan bir üyesi olarak hayatını sürdürebileceğine bile ihtimal veremiyorum. Düşünsene, sokakta, evde, iş yerinde ya da tatilde. Gerçi senin gibi niceleri var ki bu evrende kurduğu cümlelerin büyük bir kısmı nerem doğru ki diye avaz avaz bağırmakta. Bak sana benden bir örnek daha. Neydi sizin o başkan yardımcısı, neydi adı?

FERİDUN: Korcan Abimiz.

HALDUN: *(Düzeltici bir ses tonuyla)* Korcan Abin! Korcan Abin ne diye intihar etti sanıyorsun? Sözlerinin onda birini ancak anlıyorduk. Metaforu da oldukça eksikti. Kelimelerini hiçbir zaman gerçek anlamlarının dışında kullanamıyordu.

FERİDUN: *(Alaysı bir ses tonuyla)* Söz mü? *(Biraz düşünür.)* Ben bu kelimeyi yaklaşık, neyse işte bir zamanlar saygı duyduğum bir büyüğümden duymuştum. Hem öyle senin gibi de kullanmıyordu. *(Evlilik öncesi yapılan bir merasimi anlatır gibi)* Yüzüklerimiz vardı, kocaman kocaman gülücükler iki yanağıma durmadan çarpıyordu. Tabi o gülücüklerin bir ortağı da vardı yanımda. *(karşısında biri varmış gibi ve onur duymuş bir tavır sergileyerek)* Önder Bey ortak olma konusunda o kadar isabetli bir adım atmışım ki, size ne kadar minnettarım bilemezsiniz. *(Gerçeğin farkına varan bir tavırdan başlar ve devamında iğneleyici bir ses tonuyla devam eder.)* Gerçi bilebilirsiniz aslında o kadar parayı altılıya da yatırsam o da bana sıfırı yedirirdi. Bu durumda senin tek alâmet-i farikan bu giydiğin takım elbise mi oluyor? Hangi kuş beyinli kanardı bunlara? Maalesef o ben oluyorum. Sende poşete çürük domates doldururken müşteriye lafa tutan bir manav suratı varken o surata bakmalı mıyım şimdi? O surata teşekkür mü etmeli? Yoksa yumruk olup uçmalı mı? Haldun Abi rica edeceğim sen de bir şey söyle şuna!

HALDUN: *(Bıkkın bir ses tonuyla)* Dur, dur be! Bir gidiyorsun pir gidiyorsun. Oradan oraya, oradan oraya! *(Toparlanır.)* Neyse çok bile kaldım bugün, çıkmam

lazım dışarıda işlerim de var. Sen de çok geçirme istersen dinlendir biraz biraz. Yarın devam edersin.

FERİDUN: Neyi Abi?

HALDUN: Nüansı, metaforu. *(Güler.)*

İkinci Sahne

(Ertesi gün kahvaltı saati geldiğinde Haldun'un koridordaki sesiyle Feridun uyanır.)

FERİDUN: *(Her gün doğduğunu bildiği güneşin ışığına şaşırarak)* Bu ne aydınlık böyle ya?

(Feridun, yavaş yavaş yatağından kalkmaya başlar.)

HALDUN: *(Bir kat görevlisi edasıyla)* Sizin için tuttuk Feridun Bey. O kadar karanlıktan sonra Müdür Bey'den önce *(vurguyla)* benim gönlüm elvermedi. *(Alaysı bir ses tonuyla)* Hatta her sabah düzenli olarak sabah saat beş buçuk civarı aydınlanmaya başlayacak. Öyle anlaştık gökyüzüyle.

(Haldun pencereden yemeği uzatır, Feridun tabldotu masanın üzerine bıraktıktan sonra konuşmaya devam eder.)

FERİDUN: Üşenmiyorsun değil mi?

HALDUN: Neye?

FERİDUN: Ben espri yapınca dinlemekten sıkılmıyor aksine kaçak kat çıkıyorsun

Haldun Abi. Bu senin yanında kendimi sönük hissetmeme sebep oluyor.

Ama bu mizahın sebebi farklı eminim. Bu sıradan bir durum değil.

(Haldun'un dalga geçişine cevap olarak aynı alaysı ses tonuyla) Raporlara meslek hastalığı olarak kayda şu şekilde geçmeli: "Uzun süreli yalnızlıktan mütevellit çeneye vurma"

HALDUN: *(Ciddiyetini koruyarak ve bir parça ukalâ bir tavırla)* Burası yalnızca bir mesleğin icra edildiği yer değil Feridun. Aslında sen bir mahkûm da değilsin. Bitirme tezin sen. Bir onaylık işin kaldı.

FERİDUN: Kaç sayfa?

HALDUN: Ne sayfası?

FERİDUN: Tezin işte kaç sayfa?

HALDUN: Metafor o metafor. Ama çok merak ettiysen çıkışta arkadaşşıma sorabilirsin.

FERİDUN: (*Şaşkınlıkla*) Senin benden başka arkadaşın yok ki Haldun abi.

HALDUN: Var tabi. Her gün bu tabldotları kim taşıyor sanıyorsun?

FERİDUN: (*Alabildiğine aşağılayıcı bir ses tonuyla*) Ben şimdi tezin kaç sayfa olduğunu bu tekerlekli, vıcır vıcır ses çıkaran, tekerleklerini de yağlamadın bu arada uyku uyutmuyorsun, iki yıldır da koridora girer girmez tıkırtısıyla saati haber veren uyduruk şeye mi soracağım?

HALDUN: Sen bilirsin, bak kendi ağzınla söyledin. Her sabah saati haber veriyormuş. Demek ki benim konuşmadığım yerde bilgiyi o veriyor.

FERİDUN: Senin konuşmadığın yer mi var Allah aşkına? (*Güler.*) Bir tez sayfası sordum burnumdan getiriyorsun. (*Aşağılayıcı bir ses tonuyla başlayan cümleye ardından alaysı bir tavır da ekler.*) Bir de şu aptal arabadan medet ummamı bekliyorsun. Zaten zor günler geçiriyorum. Bütün dertlerim üst üste gelince sayfalar kırıışıyor.

HALDUN: Ne?

FERİDUN: (*Ciddiyetle*) Tezin sayfaları işte, üst üste gelince tüm olumsuzluklar, kırıştırdı sayfasını.

HALDUN: (*Babacan bir duyguyla*) Sen var ya, kendimi tam da buranın efendisi zannedecekken şu korku filmlerindeki: "Kötü şeyler olacak." diyen suratsız çocuk gibi tüm moralimi altüst ediyorsun. Böyle mi emekli edeceksin beni Feridun? Abini düşünüyor musun hiç?

FERİDUN: (*Kararlı bir biçimde*) Düşünüyorum tabii ki.

HALDUN: Ne düşünüyorsun meselâ?

FERİDUN: Bak şimdi, sen buradan emekli olursan eğer beni de hemen ertesi gün çıkarırlar. O yüzden kafam rahat, pek de bir şey düşünmüyorum. (*Şaşkınlıkla*) Düşünüyorum mu dedim? (*Kararlı bir biçimde*) Yok hayır düşünemem, burada ben ve sevgili metafor dururken seni düşünemem Haldun Abi.

HALDUN: Vay! (*Şaşkınlıkla*) Sen geçenki "evren" muhabbetini metaforla mı yapıyordun? Hadi ben neyse, yabancı değilim de öyle uluorta konuşmalar

yapma. Bak, ben senin yanında değilken emeklilikten bahsediyor muyum?

FERİDUN: Etme tabi, gelire kimseyi ortak edemeyiz.

(Gülerek) Yani buradan çıkınca her ay faturalarını ben yatırmaya giderim senin yerine, onu demek istedim.

HALDUN: Aferin, normal ol. Bana bak, beni bir efendiymişim gibi hissettiren şey nedir? Söyle bakalım.

FERİDUN: Üniforma mı?

HALDUN: Yok.

FERİDUN: Gözlüklerin mi?

HALDUN: Zevzek zevzek konuşma.

FERİDUN: Tıraş kolonyan Abi, ancak bir efendi bu kadar uzaktan böyle *(kendini beğenmişliği kastederken hafifçe omuzlarını sallar.)* naneli naneli kokar.

HALDUN: *(Feridun'un cevabı bulamayışından dolayı sıkılarak)* Prim günüm Feridun. Hangi işe koşacaklarını şaşıyorlar. Henüz emekli edilemeyecek kadar genç, her işe koşulamayacak kadar yaşlı biriyim.

FERİDUN: (Şaşkınlıkla) Seni efendi gibi hissettiren şeyler arasında ben yokum yani?

HALDUN: Senle ne alakası var?

FERİDUN: O son iki seneyi nasıl doldurdun?

HALDUN: Çabucak valla. Zaman nasıl geçti anlamadım hiç.

FERİDUN: Eee?

HALDUN: Demek ki?

FERİDUN: Saati ileri alıp aydınlığı kafasına göre ayarlayan da benmişim.

HALDUN: Hadi oradan. *(Güler.)*

Üçüncü Sahne

(Gece vakti, Feridun'un uyuduğu bir anda yan hücrede bulunan Kâmil duvara bir şeyler vurmaktadır. Feridun uyanır ancak istifini hiç bozmadan bağırarak kızmaya başlar.)

FERİDUN: Vurma duvara, sağır mı var yanında?

(Kâmil'in duvara bir şeyler vurması ara ara sıklaşmaktadır.)

Bak hâlâ! Kime diyorum?*(Üzgün bir ifadeyle)*Anlıyorum, senin de tepkini bir şekilde dünyaya iletmen gerekiyor. Ama bunu farklı şekillerde de yapabilirsin. Bak ne diyeceğim? Hani "dokuz sekizlik" diye bir tabir vardır. Arabeskçilerden çok duyarsın. Şimdi sen önce iki kez duvara vur sonra ben üç kez vuracağım. Devamında sen bir kez vuracaksın ben tekrar üç kez. Bu böyle devam edecek ardından kapıdan İbo girecek. Nasıl?

*(Kâmil'in doğal olarak cevap veremeyişini hatırlar ve hayalleri suya düşmüş bir şekilde devam eder.)*Neyse, ben uyuyorum. Çok gürültü yapma. Dediğim gibi dum dum ta ta tak dum ta ta tak dum dum ta ta tak dum ta ta tak.

Dördüncü Sahne

(Sabah vakti, kahvaltıdan önce Haldun'un ayak sesleri koridordan gelmektedir.)

HALDUN: *(Heyecanlı bir sesle)*Feridun kalk hadi. Senle bir şey yazacağız. Yakın gözlüğümü evde unutmuşum. Bir kâğıt kalem al eline.

(Feridun yataktan biraz zorlanarak kalkar ancak itiraz etmez. Masasına biraz afallayarak geçer.)

FERİDUN: *(Uykunun getirdiği mahmurluğa aldırmadan ciddiyetle)*Ne yazmamı istersin?

HALDUN: Dilekçe Feridun, hiç dilekçe yazdın mı?

FERİDUN: *(Hem dalga geçen hem de bir yakınan bir tavırla)*Bilmiyorum müdüre sormam lazım. Ona yazdıklarım dilekçe yerine geçti mi bilmiyorum. Zira kaç defa yağmurlu günlerde tavandan suların damladığını anlatmışım

kendisine ama dikkate almadı.

HALDUN: Zevzekliđi bırak da söylediklerimi yaz.

FERİDUN: Ne diyeceğim?

HALDUN: Şahbaz Bank Genel Müdürlüğüne, 143643 numaralı vadesiz hesabımın son aya ait hesap özeti tarafıma gönderilmesini rica ediyorum. Geređinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

FERİDUN: *(Müthiş bir detayı yakalamışçasına)* Bir dakika, "saygılarınıla" niye?

HALDUN: *(Feridun'un heyecanının aksine sakin bir tavırla)* Öyle derler ya, hani "saygılarımla" işte.

FERİDUN: İyi de saygıyı onlar gösterebilir bence Abi. Yıllardır maaşını oradan çekmiyor musun? Neydi o? *(Reklam filmi seslendirir gibi)* "Şahbaz Bank! Paranızı bize getirin şahınıza şahbaz katalım!" *(Az önceki coşkunu bırakarak)* Ama sen vadesiz hesap kullanıyordun değil mi? Öyle "şahbaz" işleri seni bozar. *(Gevezeliğinin farkına vararak)* Neyse şuraya imzanı da atarsın sonra.

HALDUN: Aşağıya mı?

FERİDUN: *(Alaysı bir ses tonuyla)* Aslında tam olarak orası değil. Bu imzaladığın şey de dilekçe değil Haldun Abi. Açık senet.

HALDUN: *(Uyarı niteliğinde bir ses tonuyla)* Zevzeklik çanları çalmaya başladı.

FERİDUN: Tarih atacak mıyım?

HALDUN: *(Alay ettiğini hissettirmeyerek)* Yok, açık tarihli bu, senet gibi. Tarihi varınca orada atıyorlar.

FERİDUN: Ha tamam öyleyse.

Perde

İkinci Perde

Birinci Sahne

(Gece vakti Feridun iki hücre arasında birbirlerini duymalarını sağlayan küçük bir aralıktan Metin'e seslenir.)

FERİDUN: Metin!Şşş.*(Sessizlik.)* Uyudun mu? Beni uyku tutmadı. Sunum aklımdan hiç çıkmıyor.*(Endişeli bir ses tonuyla hiç duraklamadan)* Ya kekeleşsem? Ya ters bir şey söylersem? Ya da heyecan basarsa? *(Kısa bir sessizlik.)*Kötü oluyorum düşündükçe.

METİN: Kendini bu kadar sıkmana gerek yok. İnan en az ben de senin kadar heyecanlıyım. Sen kekelemekten korkuyorsun. Ben zamanlamayı iyi ayarlayamazsam bütün seremoni mahvolur diye korkuyorum. Biliyorsun bu işte zamanlama çok önemli.

FERİDUN: Kâmil Abi'ye iyice anlattın mı? Nasıl davranması gerektiğini aklına iyice soksaydın. Hoş, akıl mı kalır insanda o seslerden sonra? *(Güler.)*

METİN: Adam yaşlı, normalde duvara olur olmadık şeyler vururken bazen de kafasını vuruyor. Baş çok ağrırsa böyle yapıyor. Yani en azından biz öyle biliyoruz. Bir diğer yandan tımarhaneye değil de buraya koymalarıysa başlı başına bir tuhaflık zaten. Düşünsene, adam en son anlaşılır cümlesini on sene önce kurmuş. O da mahkeme salonunda.*(Güler.)* Şimdi dinliyor, ne dendiğini anlıyor ama kurduğu cümleleri anlamak olanaksız.

FERİDUN: Allah aşkına biz cümle kuruyoruz da ne işe yarıyor sanki? Adam en iyisini yapıyor. Bak tek taraflı ne kadar da mantıklı. İşitiyorsun, işine geleni dinliyorsun. Dinliyorsun, konuşmuyorsun. Zaten insanların beklentisi düşünce işler de senin adına kolaylaşıyor. Valla kıskanılası. Bu adamda kıskandığım bir şey daha ortaya çıktı şimdi. Ne biliyor musun? Bu anlattığın şeye göre adam dolaylı olarak öğretiyor bize meseleyi. Duvar yalnızca birkaç tuğlanın çimentoyla bir araya getirilip bir örüntü halinde birleştirilmesi değilmiş. Bazen çok bunaldığın anlarda kafanı rahatlatma aracı olarak da kullanabiliyormuşsun. Ben bunu Haldun Abinin söylediğine

göre geçen bu iki yılda daha iyi anladım. Demek ki kafanı vurunca hissettiğin acı, biraz önceki acıyı bastırıp seni ters bir morfin etkisiyle bu dünyadan koparmaya yetiyor.

METİN: O nasıl çözüm be? Ben ne zaman acı çeksem hayal kurar kurtulurum buradan. En azından bir süreliğine. Ne zaman bunalsam insanların neler yaptıklarını, neler hissettiklerini, dertlerini, konuşmalarını, öğlen yemekte ne yediklerini düşünürüm. Hatta sanki onlardan biriymişim gibi yiyorum getirilen yemeği. *(Yakınan bir tavırla)* Ama sağ olsun Gardiyan Efendi...

FERİDUN: Haldun Abi mi?

METİN: Haldun mudur nedir işte! Bana o anlarda bir mahkûm olduğumu hissettirmekte hiç mi hiç tereddüt etmiyor. *(Merhamet bekleyen bir ses tonuyla)* Mahkûm olduğumu ben de biliyorum, biraz çabalasana be! Biraz olsun iyi davransan ölür müsün ki? Anlamıyorum, vallahi anlamıyorum.

FERİDUN: *(Savunan bir ses tonuyla)* Ama Haldun Abi öyle kötü biri değil, bu anlattığına göre gerçekten çekilmez biri gibi duruyor. Ama ben tanıyorum onu, şakalaşıyor benimle, yaptığım esprilere karşılık bile veriyor.

METİN: Valla ben yanıma geldiğinde o kadar konuşkan bir gardiyan göremiyorum. Hatta yemeğimi bırakırken bile fazlaca ses çıkarıyor ki, konuşmak için hatta teşekkür etmem için bile bana bir fırsat bırakmıyor.

FERİDUN: Bence sen biraz çabalamalısın. Bilirsin, gardiyan bile olsa o da bir insan sonuçta. Sen konuşmazsan ne diye uğraşsın ki?

METİN: Bence sen Feridun, bence sen biraz kendini toparlamalısın. Ya da hepimiz öyle. Toparlanmalıyız. Baksana bana elin gardiyanını savunup duruyorsun. Acaba beni bir başkasına bu kadar savunur musun merak ediyorum.

FERİDUN: Yerine göre değişir bence. Bana verdiğin yetkinin sınırına bağlı. Haldun abi konuşurken beni gerçekten özgür bırakıyor ve inan o kadar ileri gidebiliyorum ki bazen ben bile geldiğim yere şaşırıyorum. İşte o şaşırdığım anlarda bakıyorum ki Haldun Abi tık dememiş. Kendi dünyasında bir yerlerde.

METİN: Senin açından düşünmemiştim hiç. Ama bilirsin dalga geçmek, hele hele de bizim gibi koca koca adamlara pek de yakışmıyor sanki. Ne dersin?

FERİDUN: O koca koca adamların yapabileceği en güzel şeylerden biri de bence bu.
Endişelenmeni gerektirecek bir durum yok. *(Kararlı bir ses tonuyla)* Her şey kontrolüm altında.

METİN: *(Anlam verememiş bir ses tonuyla)* Endişe falan etmiyorum. Hem ne kontrolü Allah aşkına?

FERİDUN: Kontrolsüz gücün burada tehlike saçtığını daha önce hiç fark etmemiş gibi konuşuyorsun. İşte ben onu kontrol altına aldım. O eskiden bana hükmediyordu. Şimdi ben ona hükmediyorum. Dünyanın en güzel duygularından biri. Bir şeylerin hükümdarı olmak. Bilirsin bizim gibi sıradan insanlar çok az şeye sahip olur ama hiçbirinin hükmünü süremez. Bu ne anlama geliyor o zaman? Biz sahip olduğumuzu zannediyoruz.

METİN: Anlamadım pek ama?

FERİDUN: Şöyle anlatayım. Sen kaç yıl fatura ödedin? Ya da şu şekilde sormam daha uygun olur. Tonla para döküp evine doğalgaz bağlatır da sonrasında her ay faturaya yüklenmemek için soğukta oturursun ya?
Ya da meselâ uygun bir eş adayı bulursun kendine, evlenmek için uğraşır didinirsin. Borç bile yaparsın. İmzayı atarsın, bu sefer düzlüğe çıkmak için uğraşırın. Çıkınca o düzlüğün çok da bir numarası olmadığını görürsün. Ne de olsa en berbat hallerini eşine göstermek zorunda kalmışsındır. Yani mesaiden dönüşünde evdeki halini. Bir erkeğin en berbat hallerinden biridir o durumlar. E şimdi sormalı sana, ben hükmetmiş mi oluyorum, yoksa sahip olduklarıma fazlasıyla mahkûm mu oluyorum?

METİN: Ben mahkûmiyete böyle bakmadım. Yani ne bileyim, bağlanmak diyorum ben buna. Ya da fazlasıyla bağlanmaktır bu. Mahkûmiyet değil. Mahkûmiyet bizim durumumuz. Özgürlüğümüzün elimizden alınması.

FERİDUN: Anlattıklarım almıyor muydu?

METİN: O anlattığın eften püften şeyleri şu içine düşüğümüz durumla kıyaslamak çok da mantıklı gelmedi bana nedense. Bunu benliğime bir hakaret olarak bile sayabilirim. *(Koyu tınıyla)* Ben burada, dokuz metre karelik bir hücrede gün saymayı da bırakmış ve en kutsal varlığından koparılmış bir şekilde yaşamaya çalışırken o saydığın *(vurguyla)* saçmalıklara kafa yorarsam yarın bu bedenim

gerçekten benden hesap sorar, kontrolü beynimden alır, kendi yürütür de bir gün beni bizim Kâmil Abi gibi duvarlara kafa vururken görürsün. O gün duyduğun ses çift taraflı olur tabi tek bir kulağın yıpranmaz. *(Güler.)* Diğer yandan iyimser arkadaşım *(haddini bildirircesine)* benim zaten mutlu bir hayatım vardı, seni bilemem. Ama kendimi söylediğin gibi nitelersem defaatle söylemeliyim ki sevenlerime bile haksızlık etmiş olurum.

FERİDUN: Seni bir ben bir de Kâmil Abi, ikimiz seviyoruz. Bize de haksızlık etmiş olmazsın korkma. *(Güler.)*

METİN: Sizi kastetmiyorum, annem babam meselâ. Bir eşim ya da çocuklarım olsaydı onları da bu gruba katardım.

FERİDUN: Ben senin gibi düşünmüyorum. Mutluluk insanlarda aranmamalı. Doğada aranmalı. Bak bana! İnsanlarda aradım, aradım, aradım bulamadım yıllarca. Doğada aramaya koyulunca en son bakılacak bir burası kalmıştı. Burada da bulamazsam başka gidilecek yer kalmıyor. *(Güler.)*

METİN: Ben henüz ilk aşamadayım, izin verirsen kendi gözlerimle görmek istiyorum. Belki çokça yaşanmışlık sığdıramadım hayatıma senin kadar ama zamanı biraz sindirerek devam etmeliyim.

FERİDUN: *(Esner.)* Sana iyi şanslar dilemeliyim o halde. Bu kadar sindirim insanın uykusunu getiriyor.

METİN: *(Güler.)* Değil mi? Beyne gidecek olan kan mideye gidince uykunun gelmesi kaçınılmaz. Hele bir de akşam yemekten sonra. Bugün neyse ki çok ağır şeyler yemedik. *(Sessizlik)* Uyudun mu? *(Sessizlik)* Dünyanın en meşhur yalnızlığını yaşıyorum sayende. *(Güler.)* İyi geceler. *(Sessizlik)*

FERİDUN: İyi geceler. *(Birlikte gülerler.)*

İkinci Sahne

(Sabah vakti diğerk mahkûmlar hücrelerinde kendi hallerinde bir şeylerle uğraşırlar. Feridun ise hiç cevap alamadığı annesine ısrarla mektup yazmaktadır. Bu kısım seyirciye dış ses biçiminde bir ses kaydı olarak dinletilmelidir.)

Anne biliyor musun? Artık beni uyandıran şeyler sabahın erken saatlerindeki kahvaltı sofrasının kokusu, karıştırılan çay bardakları, yüzüme pencereden sıcağı vuran güneş ya da televizyonun sesi olamıyor. Yanlış anlama tabii şikâyet etmiyorum. Ettiğim tek şey cesaret. Cesaret ediyorum. Bunların bile kıymetini bilebilmek, ya da rahmetle bakabilmek. İşte bunlar cesarettir. Nasıl olduğunu sen sormadan ben söylemeliyim. Hızla dönen dünyamızda burası farklı bir dünya biliyorsun. İşte buradayken o anlattıklarımı düşünmek cesaret istiyor. Bazen çıldırarak gibi oluyorum. Hani farklı bir şehre misafirliğe gittiğinde elinde valizin olur ya? Ne kadar alışsan da o eve, dünyanın valizindeki eşyalar ve elbiseler kadar olabiliyor. Bu durumda ben de ne buralı ne de dünyalı olabiliyorum. Diğerk yandan anne sevineceğin bir şey de var elbet. Güneşin kıymetini bir ben biliyorum burada. Bir ben her sabah aydınlığa kızar gibi oluyorum. Meyve veren ağacı taşlamak gibi bir şey bu. Ya da ciğere ulaşamayıp onu kötölemekten geri durmayan bir kedi gibi düşünebilirsin. Böyle yapıyorum ki onu çokça sevdiğimi, doğmasını beklerken zihnimdeki keleklerin dört dolandığımı ve bana rahat vermediklerini kimse anlamasın. Neden böyle davrandığım konusunda kimsenin bir fikri yok tabii. Aslında buradaki kimsenin kendisinden bir haberi de yok. Zihnim çok dolar da boğulacak gibi olursam eğer sana mektup yazıyorum. Aramızdaki tahsil farkını gözetmeden yazıyorum bunları. Kendin belki heceleyerek okursun ya da başkasına okutursun. Bunu da biliyorum. Bir dahaki aya mektubunu beklediğimi de yazdıklarım arasına eklemeliyim. Çünkü şimdiye kadar hiçbirine cevap vermedin. Vakti bu kadar uzun tuttuğumu da merak etmiş olabilirsin, yani neden gelecek ay? Buradaki zaman sizin dünyanıza göre göreceli geçiyor. O yüzden böyle. Einstein'ın kulaklarını da çınlatarak mektubumu sonlandırıyorum. Buradan çıktığımda sana Einstein'ı da anlatacağım anne. Uğurlar olsun.

(Haldun bu sırada kapıda belirir.)

HALDUN: Feridun?

FERİDUN: Neredeydin Abi? Bugün geciktin sanki biraz.

HALDUN: Yola çıkmadan ocağın altına, açık pencereye, balkon kapısına, kapalı olmasına rağmen kırmızı ışığı yanan televizyona, bulaşığa, bulaşık olmasına rağmen sağda solda duran çay bardaklarına, orda burada durmasına tahammül edemediğim yastığa örtüye bilmem neye...

(Haldun, pencereden tabldotu uzatır, Feridun tabldotu masanın üzerine koyarken cevap verir.)

FERİDUN: Dur dur dur, ben de oradan geliyorum zaten. Yeter anlatma.

HALDUN: Nasıl oradan geliyorsun?

FERİDUN: Yani ben de onları anlatıyordum anneme. Mektupta yani. Gerçek olduğunu düşünecek kadar paranoyak olamazsın. Değil mi? Yok olursun sen. Baksana, kapıya bir kilit vurmaktan çıkamıyorsun. Bu gidişle ben seni değil de sen beni gömecekmişsin gibi geliyor Abi. *(Güler.)* Dünya, derdiyle insanı kendine bağlamış.

HALDUN: Düşündüğün gibi o tarz şeylere verdiğim herhangi bir değer yok. Sadece bir takıntı bu. Karıştırma ikisini birbiriyle.

FERİDUN: Anlattıkların maddi şeyler. Cümlemler şöyle olsa inanırdım: "Evden çıkmadan önce karıma gelirken istediği bir şey varsa sordum. Hatta ısrarcı da oldum. Eve gelirken de çok istediği o falancayı da zor bela aldım. Ben varken değeri var bunların, ben yokken nedir ki? Sonuçta bu emekli maaşı ben öldükten sonra ona kalacak."

HALDUN: Yine dünyevi bir şey işte, maaş.

FERİDUN: Ama ölüyorsun Haldun Abi, her insan gibi. Öldükten sonrasında düşünebiliyorsan ancak o zaman el etek çekmişsin demektir. Bazen söylediklerimi gerçekten anlamıyor olduğunu düşünüyorum ama sonrasında bunların aksine anlamamak için çaba sarf ettiğini görüyorum. Bunu sana yaptıran şey nedir? Korkuyor musun?

HALDUN: Ben mi? *(Kesin bir tavırla)* Asla. Öyle bir şey olsa ben de en az senin kadar intiharı düşünürdüm Feridun. Tabi bu senin ölümden korktuğun anlamına gelmiyor. Biliyor musun? Geçen gün sen anlattığında bunu, içimden neden seni bu kadar sabırla dinlediğimi soruyordum kendime. Belki de nedeni budur. Ölümü normalde birinin anlatması hoş gelmiyor kulağa. Ama sen anlatınca gülerek bile dinliyorum. Haliyle senin de ölümden korkmadığını görüyorum. Bu soğuk cümleden bahsederken bile güldürmeyi beceriyorsun.

FERİDUN: Teveccühünüz efendim. Biliyorsunuz, işletmemizdeki imkânlar sizin rahat etmeniz ve keyifli bir zaman geçirebilmeniz için hizmetinizdedir. *(Reklam filmi sunar gibi)*

"Feridun Bey ve ekibiyle, 1997'den beri neşeyle."

HALDUN: *(Güler.)* Ne kadar garip. Bir mahkûmun *(vurguyla)* bu kadar neşeli olması ne kadar da garip.

FERİDUN: Garip olan sensin bence. İsmi bir holding patronunu andırırken gardiyan olmuşsun. Hem burada yalnızca ben biliyorum sanki adını. Diğer mahkûmlarla konuşmuyor musun hiç? Eğer yalnızca benle konuşuyorsan garip olan sensin Haldun Abi. Düşünsene, ben! *(Güler.)*

HALDUN: Niye?

FERİDUN: Bilmem, kendimi sıradan bir insan olarak göremiyorum. Yani kendini beğenmişlik şeklinde değil. Hoş bir izlenim sunmuyorum, belki ara ara çekilmez de olabiliyorum.

HALDUN: Ben öyle düşünmüyorum. Sen diğer mahkûmlardan duyuyorsun bence bunları. Çok da iletişim kurmanı tavsiye etmem onlarla, bilirsin burası birçok olumsuzluğun yanında psikolojik harbin de yapıldığı bir yer.

FERİDUN: Peki, tavsiyene her zaman uyduğumu biliyorsun. Buna da uyacağım. Ama soruma cevap vermedin. Başka mahkûmlarla cidden konuşmuyor musun?

HALDUN: Kuruyorum elbet Feridun. Yalnızca senle biraz daha fazla zaman geçiriyorum.

FERİDUN: Yan taraftaki öyle demiyor ama.

HALDUN: Yan taraftaki kim?

FERİDUN: Metin.

HALDUN: Metin hangisiydi ya?

FERİDUN: Öyle dedi geçen gün, hiç konuşmuyormuşsun.

HALDUN: Yanda geçen aya kadar sen kalıyordun Feridun. Işığı iyi olmadığı için yan hücreye geçmek istedin. Müdür Bey'e ben rica ettim seni buraya aldırıldık. Şimdi bir haftadır biri kalıyor. İsmi hatırlamıyorum. Çok da sevilen biri değil tabi bu yüzden onun güneşini çalmaktan da geri kalmıyoruz. *(Güler.)*
(Sessizlik.)

Ne oldu?

FERİDUN: Ben şimdi ya zaman algımı yitirdim ya da aklımı. Ya da sen yine benle kafa buluyorsun.

HALDUN: Bu sefer çabuk fark etti. *(Güler.)* Feridun, içinden çıkamadığın bir meseleyle karşılaşsan mutlaka senle birilerinin dalga geçtiğini düşün. Yoksa zaten kısıtlı olan bu zaman algınla kalmaz aklını da oracıkta yitirirsin. Sonra tabldotları kafana geçirirsin maazallah. Özür dilemekliğim icap eder, kafamıza mı demeliydim? *(Güler.)*

FERİDUN: Biraz daha durursan kafamı duvarlara geçireceğim şu yandaki gibi. Artık gitsen iyi olur Haldun Abi, yeter. Bu günlük dozumu aldım ben. Teşekkürler.

HALDUN: Kızma be! Biraz şaka yaptım sadece.

FERİDUN: Yeterli Haldun Abi, vallahi oyuncak oldum yeteri kadar sana da etrafa da.

HALDUN: Bak ya! Buna kızmış olmana inanmamı beklemiyorsun değil mi?

FERİDUN: Buna değil, ben kızmış olmamı beklememene kızıyorum Haldun abi.

HALDUN: O nasıl oluyor be? Hem aynı kapıya çıkmıyor mu?

FERİDUN: Aynı kapıya çıkan tek şey aynı yöne giden iki cisim ya da kişi olabilir Haldun Abi. Ben ya da sen birer cisim değiliz ancak aynı yolda yürüyen iki kişi bile olsak teknik olarak aynı kapıya çıkamayız. Takdir edersin ki ben bir mahkûm olarak buradan şu an çıkamam. O halde, burası ancak o yolun dokuz metre karelik küçük bir labirent modeli olabilir. Hatta iki kişi şurada tavla oynasa zarları tahtaya değil duvarlara çarptırır.

HALDUN: Aynı kapıya çıkmak sözüne bu kadar anlam yüklemene de ben kızıyorum Feridun. Aslında sadece ona değil konuşurken birkaç kelimeye bir sürü anlam yüklemene ve lafı birden sonsuza doğru giden bir düzlem üzerinde

yuvarlıyor olmana kızıyorum. Şimdi kendime de kızmaya başladım aslında, belki bu huy senden geçmiştir.

FERİDUN: Ne benden geçer ne senden. Ne yardan ne serden. *(Güler.)* Hadi tatlıya bağladıysak benim yapacak işlerim var. Bugün metafor kaynaklarımı senin gibi bir sömürgecinin eline vermekle hata ettim. *(Uzaktaki birilerine seslenir gibi)* Ucuz komedi işçisi Çin’de değil ey efendiler! Bizde, Feridun’un hücrelerinde!

HALDUN: Tamam, yine başlama hadi, işine bak sen. Görüşürüz.

(Konuşma metnini eline alır ve odanın içerisinde dönüp dolaşarak anlamlı anlamsız hareketler sergiler. Bir süre sonra Kâmil’in kafasını duvara vurduğunu duyunca provayı bırakır.)

FERİDUN: Kafanı duvara vurmak nasıl bir deneyim çok merak ediyorum. Sana daha önce belli bir ritim tuttur demiştim. Hiçbirini dikkate almadım. Müzikteki estetik algın da benimki gibi erimiş saatlerle aynı gibi duruyor. Neresinden baksam esas zamanı göremiyorum. Akrep mi yelkovanın üzerinde duruyor saniye hepsine tur mu bindiriyor belli değil. Bu yüzden işte, sen bu yüzden ritim tutturamıyorsun. *(Sessizlik.)*

Düşünebiliyor musun yalnızca geceleri görebiliyorum düzgünce. Işık varken, aydınlıklar buraya dolmuşken görebildiğim tek şey bulanıklık, birkaç renk ve şekil. Yani gördüklerim de bunlar oluyor. Ve inanmalısın bazen adımı bile unutuyorum. Neden burada olduğumu hiç düşünmüyorum bile.

(Kâmil ara ara kafasını duvara vurmaya sıklaştıır. Feridun bunun üzerine daha sert bir tavırla konuşmasını sürdürür.)

Sen kafanı o duvara vurdukça hararetim ve hırslım sürekli kamçılanıyor ve ardı arkası kesilmeyen cümlelerden olabildiğince keyif alıyorum. Bütün bunların sonucuna bakarsak her gün beni gülünç duruma sokan şeylerden biri de senin bu saçmalığındır, ne dersin? Öyle mi? *(Sesler seyrekleşir.)*

Bir şey soracağım, geçen gün Korcan Abinin bahsettiği o tiktakçı sen miydin? Hani o kafasını duvara saatin tik takları gibi vuran?

(Küçümser bir tavırla) Sen daha dokuz sekizlik yapamayan adamsın, tik tak

çok daha zor bir çalışma. Ancak gelişigüzel vurursun böyle. Seni de ancak biz dinleriz. Yoksa dokuz sekizlik yapabilseydin dinleyici kitlen de farklı olurdu. Farklı bir hapishaneye naklini verirlerdi. Kimse gelecek vadeden insanları gelecek vadetmeyen insanların yanında tutmaz. Ayrıca yine o gelecek vadeden insanları yanlarında görmek isteyen nice insan vardır ki onlar burada yoklar. Sadece ben ve benim gibiler var. Tabi buradan şu sonuç da çıkarılabilir. Ben acaba gelecek vadeden biri değil miyim? Ya da vadedemez miyim? (*Kendini teselli edercesine*)Ederim be! Daha önce ettiysem yine ederim. Bugün Aşağı Cambaz Koğuşu İntiharı Düşünenler Yardımlaşma Dayanışma ve Kültür Derneğinin başkanıysam bu ileride daha güzel işler yapacağımın bir göstergesi. (*Şüpheye düşerek*)Yoksa değil mi? (*Az önceki umutlu tavrını bırakarak*)Ama iyi bir izlenim uyandırmıyor ki bu. İntiharı düşünenler nasıl bir izlenim uyandırabilirler? (*Umuduna tekrar kavuşmaya çalışır.*)Ama dikkat edilmesi gereken intiharı düşünenler değil ki! Yardımlaşma, dayanışma ve kültür alışverişi kısmına da dikkatimi yoğunlaştırmalıyım. Bu buraya boşuna konulmadı. Her ne kadar intiharı düşünsek de böyle küçük ayrıntıları unutmamak derneklerin doğasında var. (*Bu kısımda jest ve mimiklerini alabildiğine fazla kullanır. Karşısındakine görev bilinci aşılarmışçasına etkili ve özgüven tazeleyici bir üslûp takınır.*) Öyleyse büyük güne hazırlanmak vaktidir!

Korcan Abimizin, arkasında bıraktığı insanlara, söylediği cümleyi avaz avaz bağırarak lazımdır.

İşiten birkaç insan ya da yalnızca bir insan hatta bir kedi bile olsa ki o bizim kahverengi alacalı kedimizdir, anlatmak gerektir.

Dikkat kesilen kim varsa önce duymuş sonra dinlemiş, önce bakmış sonra görmüştür. Kedi de olsa söylediklerimi önce duydu sonra dinledi, şimdilik sadece bakıyor ama o da vakti geldiğinde görecektir.

Üçüncü Sahne

(Sabah olmuştur. Feridun daha önce provasını defalarca yaptığı konuşmanın gerçeğini yapmaktadır. Provadaki hallerinden daha dikkatli ve tertipli bir şekilde konuşmasını sanki bir topluluğa yapıyormuş gibi davranır.)

FERİDUN: Sayın Vali, Sayın Belediye Başkanı, onların yokluğunda kalbimizdeki yerlerini her daim dolduran bendeniz dernek başkanınız, saygıdeğer üyelerimiz ve misafirlerimiz; *(Kısa bir duraklama, izleyicinin dikkatini toplayıcı bir davranış biçiminde muhakkak yapılması gereken bir davranış olarak zihninde canlanır ve öyle de yapar.)*

Öncelikle davetimize katılma nezaketi gösterdiğiniz için Aşağı Cambaz Koşuşu İntiharı Düşünenler Yardımlaşma Dayanışma ve Kültür Derneği yönetimi adına hepinizi selâmlıyorum. *(Konuşmanın henüz başında oluşu onda seyirci dikkatini toplama fikrinin gerekliliğini devam ettirmektedir. Tekrar kısa bir ara verilir. Bu arada selamlamasına bir gülümseme de eklemektedir.)*

Bugün derneğimizin ikinci kuruluş yıldönümünü kutlamak için buradayız. Ben başkanlık görevimi, derneğimizin başlangıcından beri aslî, kurucu, hacedilemez, devredilemez şekilde sürdürmekteyim. Bu süre zarfında bana verdiğiniz olağanüstü destek ve güven için sizlere tekrar çok teşekkür ediyorum.

Değerli misafirler, asıl konumuza geçmeden önce merhum başkan yardımcımız Korcan Abimizin bir sözünü sizlerle paylaşmak istiyorum: Ölüm sizi bulmadan önce siz onu bulun ve yakasına yapışın. Hatta öyle bir yapışın ki tüm bu varlık âlemini talâk-ı selâse ile boşadığımızı bir dünya dost düşman görsün. Ardından sırma saçlı badem gözlü cesediniz sırtarak baksın gözyaşı döken tüm bu zavallılara.

(Bu aşamadan sonra zihninde canlandırdığı hayâli topluluğa karşı konuşmaya devam ederek bir seremoni şeklinde öncelikle sandalyeye dikkatlice çıkar, kıyafetini düzeltir, tavandan aşağı doğru sarkıtılmış ipi boynundan geçirerek konuşmasına doğallığı elden bırakmayarak devam eder.)

Gördüğünüz üzere Korcan Abimiz ne kadar da güzel özetlemiş. Bilirsiniz bu sanat işi de büyük büyük olayların küçük bir özeti aslında. Ben de en azından küfür yememek için bu sanatın özetini bitirme telaşı içerisindeyim. *(Sessizlik.)* Umarım Haldun Abi bunun da bir metafor olduğunu düşünür. *(Güler.)* Hadi bakalım, iyi uykular. *(Sandalyeyi ayağının altından kaydırır.)*

(Müzik girer. Bitiminde biraz sessizlikten sonra Haldun'un koridordaki sesi duyulur.)

HALDUN: *(Feridun'un alması için kapıdaki bölmeden tabldotu uzatır.)* Günaydın, yemeğini al.

(Tabldotu bir süre daha elinde tutar.)

Uyuyor musun?

(Tabldotu arabaya tekrar koyar ve ne olduğuna bakmak için seslenir. Ne olduğuna bakarken de uyarıda bulunur.)

Kapıdan uzaklaş!

(Kapıyı açtığı anda asılı cesedi görmesiyle afallar, bir süre kendini toparlamaya çalışır. Kapıdan içeri girmeye cesaret edemediği için aklına yardım istemek gelir ve bağırır.)

HALDUN: İlker! İlker koş!

(İlker böylesine bir aksiliği tahmin etmediği için umursamaz bir ses tonuyla yaklaşır. Henüz koridordayken sormaya başlar.)

İLKER: Ne, ne, ne oldu? Ne bağırıyorsun?

(Kapıya geldiğinde önce öylece içeri doğru bakan Haldun'u görür ardından asılı duran cesedi gördüğünde Haldun'dan daha fazla tepki verir. Bu tepkiyi hem şaşkınlığından hem de Haldun'un hiçbir şey yapmayışına karşı duyulan

öfkeden gelmektedir.)

İLKER: Nasıl? *(Bu kısımda Haldun'a olan tepkisi artar.)* Ne duruyorsun kurtarsana ipten belki yaşıyordur.

(Haldun'un bakakalmış halini görünce kendisi işe koyulur.)

Yardım et bari!

(İlker kendi çabasıyla Feridun'u kucaklayarak havaya kaldırır ve ipten kurtarır. O sırada Haldun kendini tamamen toparlar ve olayın farkına varır.

Yardım etmek için yaklaşır.)

HALDUN: *(Önce hafif ardından daha sert tokatlar.)* Korcan, kalk! Korcan beni duyuyor musun? *(İlker'e döner.)* Kalp masajı fayda eder mi?

İLKER: Bana mı soruyorsun? Yap bir şeyler!

HALDUN: Ben müdürü çağırmaya gidiyorum. Sen durma sakın, devam et!

(İlker, Haldun yokken kendince bir şeyler yapmaya çalışır, nefes alıp almadığını kontrol eder, kalp masajına benzer hareketler yapar. Bir süre sonra müdürün kendi kendine söylenmesi koridordan duyulur.)

SAMİ BEY: Bu nasıl olur? İpi nereden bulmuş bu adam? Allah'ım bir günümüz neden normal geçemiyor!

(Müdür kapıdan girer, İlker'in yanına yaklaşır. İlker, o sormadan doğrudan söze girer.)

İLKER: Maalesef, hiçbir şey yapamıyorum. Durumu hiç değişmiyor, tepki vermiyor.

SAMİ BEY: Nabzını kontrol ettin mi?

İLKER: Tık yok.

SAMİ BEY: Ambulansı aradım, onlar gelene kadar en azından bizim kendi tutanağımızı tutmamız lazım. Adı ne demiştin?

(Sami Bey ceketinin cebinden kâğıt ve kalemini çıkarır. İlker o sormadan bilgileri sıralar.)

İLKER: Korcan Aydın. *(Elbisesindeki numarayı okuyarak)* Yaka numarası 143 643 27 Aralık 1999 saat *(saatine bakarak)* 07.44 *(uyararak)* ama buradan ben sorumlu değilim, Haldun sorumluydu.

SAMİ BEY: Haldun'un soyadı neydi?

İLKER: Işık.

SAMİ BEY: *(Kâğıda yazarken tekrarlar.)* Haldun Işık. Tamam, sen gidebilirsin.

Haldun'u geri çağır buraya.

(İlker hücreden çıkar ve bir süre sonra Haldun hafif mırıldanarak ve şaşkınlığını hâlâ üzerinden atamamış bir şekilde içeri girer. Yüzünü yıkamıştır ve saçının ön kısmı üniforması da ıslaktır.)

SAMİ BEY: Bana anlatmanın bir önemi yok da hani merakımdan soruyorum Haldun, bu adamda hiç tuhaflık sezmedin mi?

(Haldun, Sami'nin bu sorusunu az önce yaşadığı travmadan daha şaşırtıcı bularak sitemkâr bir ses tonuyla karşılık verir.)

HALDUN: Dikkatinizi şu kapıya çekeceğim. *(Kapının yanına gider.)* Acaba o kapının arkasına geçsem size ne tür bir mimik yaptığımı görebilecek misiniz? *(Ses tonunun yükselişini fark edemez, sitemi kızgınlığa dönüşür.)* Bu nasıl bir soru ki? Aksilik sezmemiş miymişim? Benim işim bu saatlerde kahvaltı getirmek buraya. Bu adamla da konuştuğum tek şey yediği yemek hakkında oluyor. Onun dışında herhangi bir şey yok. Zaten olsa da artık yapabileceğim bir şey yok.

(O sırada yan koğuşta bulunan Kâmil kafasını tekrar duvara vurmaya başlar.)

SAMİ BEY: Bu ses de ne şimdi be?

HALDUN: Yan taraftan geliyor.

SAMİ BEY: Girip bir bakalım, neyin nesi?

(Hücreden çıkıp yan tarafa geçerler. Kapıyı açtıklarında tekrar bir şaşkınlığa uğrarlar ki bu şaşkınlık az önce yaşadıklarından pek de farklı değildir.)

SAMİ BEY: *(Haldun'un yalnızca izlediğini görerek)* Sen ne yapıyorsun burada? Tut şunu tut Haldun! Farkına varmadınız mı hiç? Yan tarafta biri kendini asıyor, burada biri kafasını duvara vuruyor!
Burası tımarhane değil, siz de hasta bakıcı değilsiniz. Gerekirse her şeyi önceden bileceksiniz. Böyle bir ihmale nasıl göz yumacaklar hiç düşünüyor musun bunu? O ip oraya nasıl girdi?

HALDUN: *(Kâmil'i yatıştırılmaya çalışırken cevap verir.)* Bunu ben de bilmiyorum, şu yaşadığım şaşkınlığı hayatımın hiçbir anında yaşamadım*(O sırada Metin çılgınlığa benzer birkaç ses çıkardıktan sonra bağırarak devam eder.)*

METİN: Gardiyan! Gardiyan neredesin?

SAMİ BEY: *(Şaşkınlıkla)* Kim o bağırın?

HALDUN: Yine yan hücrelerden birinden geliyor.

(Sami Bey dalgınlıkla ve bu konudaki tecrübesizliği sebebiyle o an güvenliğini düşünmez ve doğrudan hücreye girer. Etrafına bakmak ya da öncesinde bir soru sormak aklına gelmez. Bu sırada Metin zaten daha önceden planlandığı gibi Sami Bey'e saldırır ve yere düşürerek boğazını sıkarak. Bir eliyle de sesinin duyulmaması için ağzını kapatır. Onu yere yatırarak boğarken hızla konuşmaya başlar.)

METİN: Eğer Feridun, yan hücreden yalnızca sesini duyduğum arkadaşım şimdi yaşıyor olsaydı buraya sen değil senin üniformalı arkadaşın gelirdi. Birilerinin tıpkı Feridun gibi anı yaşaması lazım değil mi Müdür? O anı yaşadı. Şimdi sıra sizde. Ben Feridun'un söylediklerini sana uyarlıyorum dinle:

(Sami Bey'e biraz daha yaklaşır ve gözlerinin içine bakarak)

“Ölüm seni bulmadan önce sen onu bul ve yakasına yapış. Hatta öyle bir yapış ki tüm bu varlık âlemini talâk-ı selâse ile boşadığını bir dünya dost düşman görsün. Ardından sırma saçlı badem gözlü cesedin sırtarak baksın gözyaşı döken tüm bu zavallılara.”

(Sami Bey'i öldürür ve üzerinde işine yarayabilecek eşyaları aramaya başlar. Sami Bey'den yalnızca birkaç anahtar ve biraz para çıkar.)

HALDUN: Müdür Bey! Neredesiniz?*(Sessizlik.)* Nereden geliyormuş? *(Sessizlik.)* Ben bunu bağladım artık, başka çarem kalmadı. Buna hiçbir şey fayda etmiyor. Neredesiniz?

(O sırada yan taraftan gelen Metin, Haldun'a da saldırır ve onun da boğazını sıkmaya başlar. Aynı cümleyi Haldun'a da aktarmaya başlar.)

METİN: Buradayım! Sen ölümü bulmadan önce sen onu bul ve yakasına yapış diye geldim. Hatta öyle bir yapışacaksın ki tüm bu varlık âlemini talâk-ı selâse ile boşadığını bir dünya dost düşman görecek. Ardından sırma saçlı badem gözlü cesedin sırtarak bakacak gözyaşı döken tüm bu zavallılara.

(Haldun'u da öldürdükten sonra onun da üzerini aramaya başlar ve birkaç anahtar daha bulur. Yerde hareketli hareketsiz yatan Kâmil'in kelepçesini açmak için anahtarları denemeye başlar.)

METİN: Kâmil Abi kalk! Gidiyoruz. Milyonda bir şansımız da olsa onu kullanmaya gidiyoruz.

(Kâmil her zamanki gibi konuşmaz ama söylenenleri yapmaktadır. Ayağa kalktığında değerli gördüğü birkaç küçük eşyasını kucağında götürmeye çalışır. Metin, Kâmil'in elindekileri çekip alarak yere fırlatır ve kolundan tutarak götürür. Hücrelerinden çıktıktan kısa bir süre sonra birkaç el silah sesi duyulur.)

Perde